

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه ساماندهی پرنده‌های هدایت پذیر از دور (پهپاد) غیر نظامی»
(اعاده شده از شورای نگهبان (۳))

سید میثم عظیمی

چکیده

«لایحه ساماندهی پرنده‌های هدایت پذیر از دور (پهپاد) غیر نظامی» [۱] به منظور ساماندهی و تدوین چارچوب‌های قانونی فعالیت‌های مربوط به استفاده از پرنده‌های هدایت پذیر و تضمین ایمنی هوایی در کنار رعایت امنیت عمومی با تصویب مجلس شورای اسلامی جهت تأیید به شورای محترم نگهبان ارسال گردید. این مصوبه در دو مرحله به جهت مرتفع نمودن ایرادات شورای محترم نگهبان مورد اصلاح قرار گرفته است. در این مرحله نیز در خصوص تبصره ماده (۱۳) و ماده (۱۷) مصوبه دو ابهام از سوی شورای محترم نگهبان مطرح گردیده است. جهت تأمین نظرات شورای محترم، کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی اصلاحاتی را در دو مقرر مذکور بعمل آورده است که به نظر می رسد رافع ابهامات باشد.

۱. مقدمه

خلاً قانونی در زمینه پرنده‌های هدایت پذیر از دور (پهپادها، بالگردها، بال‌زن‌ها و سایر ابزارهای پروازی بدون سرنشین) موجب گردید لایحه‌ای به همین منظور در خصوص نحوه و چگونگی ثبت، مجوز پرواز، تعیین محدوده‌های مجاز پروازی، بیمه و مسئولیت، و همچنین نظارت بر بخش خصوصی، تقدیم مجلس شورای اسلامی گردد که پس از بررسی‌های کارشناسی با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در این مصوبه ضمن تعیین سازوکارهای لازم جهت بهره‌برداری‌های قانونی و تحت نظارت در موارد لازم ضمانت اجرایی کیفری در مواردی که اقدام و بهره‌برداری غیرمجاز صورت گرفته باشد پیش‌بینی شده است. این مصوبه در دو مرحله به جهت مرتفع نمودن ایرادات شورای محترم نگهبان مورد اصلاح قرار گرفته است. در این مرحله نیز در خصوص تبصره ماده (۱۳) و ماده (۱۷) مصوبه دو ابهام از سوی شورای محترم نگهبان مطرح گردیده است. در ادامه به بررسی این موارد و اصلاحات صورت گرفته در گزارش کمیسیون امنیت ملی پردازیم.

مشخصات لایحه

دوره دوازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۲۳۱

شماره چاپ:

۵۲۲

تاریخ چاپ:

—

دفتر مطالعات حقوقی

گروه حقوق جزا

مشخصات گزارش

نوع گزارش:

- طرح / لایحه
- راهبردی
- نظارتی
- پیش‌نویس قانونی

شماره مسلسل:

۲۰۵۰۶-۲

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۷/۵

۲. بررسی مصوبه کمیسیون و تبیین نظرات شورای نگهبان

چنانچه اشاره گردید در این مرحله در دو مورد مصوبه مجلس شورای اسلامی واجد ابهام دانسته شده است که در ادامه به بررسی این دو مورد می‌پردازیم:

الف) ابهام در تبصره ماده (۱۳)

مطابق نظر شورای محترم نگهبان در تبصره ماده (۱۳)، نسبت میان صلاحیت شورای امنیت کشور و شورای عالی امنیت ملی در اعلام وضعیت امنیتی در سطح محلی و در محدوده معین ابهام دارد.

توضیح آنکه مطابق ماده (۱۳)؛ پرواز پهپادهای غیرنظامی، بدون مجوزهای موضوع این قانون در حریم هوایی کشور جرم انگاری شده و ارتکاب این جرم در وضعیت جنگی یا وضعیت امنیتی مستوجب حداکثر مجازات دانسته شده است. در مرحله قبلی اظهار نظر شورای محترم نگهبان در خصوص ماده (۱۳) ابهامی از حیث مرجع صالح و چگونگی اعلام وضعیت امنیتی به مردم مطرح گردید که به منظور رفع این ابهام یک تبصره به شرح زیر به ماده (۱۳) الحاق گردید:

«اعلام وضعیت امنیتی در سطح محلی و در محدوده معین توسط شورای عالی امنیت ملی و شورای امنیت کشور و در سطح ملی بر عهده شورای عالی امنیت ملی می‌باشد. در هر حال تصمیم‌گیری نهایی در خصوص اعلام وضعیت امنیتی، برعهده شورای عالی امنیت ملی می‌باشد».

اگرچه الحاق تبصره فوق ایراد قبلی شورای محترم نگهبان را مرتفع نموده؛ اما نگرارش تبصره به نحوی است که نوعی ابهام میان صلاحیت شورای امنیت کشور و شورای عالی امنیت ملی در اعلام وضعیت امنیتی در سطح محلی و در محدوده معین را به وجود آورده است و مشخص نیست در خصوص سطح محلی هر دو نهاد باید اعلام نظر کنند یا اعلام یک نهاد کفایت می‌کند. به منظور رفع ابهام فوق تبصره مذکور به ترتیب زیر اصلاح گردیده است که به نظر می‌رسد رافع ابهام مطرح شده باشد:

«تعیین و اعلام وضعیت امنیتی در سطح محلی و در محدوده معین توسط شورای امنیت کشور یا شورای عالی امنیت ملی و در سطح ملی برعهده شورای عالی امنیت ملی است. در صورت اختلاف در تعیین و اعلام وضعیت امنیتی در سطح محلی و در محدوده معین، نظر شورای عالی امنیت ملی ملاک عمل خواهد بود».

چنانچه ملاحظه می‌گردد در پیشنهاد اصلاحی کمیسیون عبارت «توسط شورای عالی امنیت ملی و شورای امنیت کشور» به عبارت «توسط شورای امنیت کشور یا شورای عالی امنیت ملی» تغییر نموده است به این ترتیب مشخصاً هر یک از دو نهاد اعلام نظر کند کفایت می‌کند و در صورت اختلاف هم در تبصره تعیین تکلیف شده است.

ب) ابهام در ماده (۱۷)

مطابق ماده (۱۷) مصوبه مجلس شورای اسلامی عدم ارائه گزارش بدون عذر موجه قانونی و شرعی در خصوص مفقودی، سرقت و یا وقوع حادثه منجر به انهدام یا عدم قابلیت بهره برداری برای پهپاد توسط مالک یا بهره‌بردار یا کاربر جرم دانسته شده و این اقدام علاوه بر محکومیت به مجازات، موجب توقیف سند مالکیت و یا مجوز بهره برداری حداکثر به مدت ۶ ماه خواهد شد. در مدت توقیف سند مالکیت یا مجوز بهره برداری هر نوع معامله یا واگذاری حق بهره برداری و حمل و نگهداری پهپاد ممنوع است.

چنانچه ملاحظه می‌گردد در طول دوره توقیف سند مالکیت یا مجوز بهره‌برداری، حمل یا نگهداری پهباد ممنوع اعلام شده است؛ ولی مشخص نشده تکلیف مرتکب چیست و باید چه اقدامی انجام دهد. این وضعیت موجب گردیده شورای محترم نگهبان در خصوص اینکه تکلیف مرتکب در دوره توقیف سند مالکیت چیست نسبت به حمل و نگهداری، این ماده را واجد ابهام بداند. کمیسیون امنیت به منظور رفع ابهام فوق، عبارت «حمل و نگهداری» را از متن ماده حذف نموده است که به نظر می‌رسد ابهام را رفع می‌نماید.

۳. نتیجه‌گیری

در سومین مرحله از اظهارنظر شورای محترم نگهبان در خصوص «لایحه ساماندهی پرنده‌های هدایت‌پذیر از دور (پهباد) غیرنظامی» تبصره ماده (۱۳) و ماده (۱۷) مصوبه مجلس شورای اسلامی واجد ابهام دانسته شده است. جهت تأمین نظرات شورای محترم، کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی اصلاحاتی را در دو مقرر مذكور بعمل آورده است که به نظر می‌رسد رافع ابهامات باشد.

منبع و مأخذ

[1] https://rc.majlis.ir/fa/legal_draft/show/1813432

جداول صحن علنی

شماره ماده	موافق	موافق به شرط اصلاح	مخالف	ارجاع به کمیسیون
تبصره ماده (۱۳)	✓			
ماده (۱۷)	✓			

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
۱	تبصره ماده ۱۳ «تعیین و اعلام وضعیت امنیتی در سطح محلی و در محدوده معین توسط شورای امنیت کشور یا شورای عالی امنیت ملی و در سطح ملی برعهده شورای عالی امنیت ملی است. در صورت اختلاف در تعیین و اعلام وضعیت امنیتی در سطح محلی و در محدوده معین، نظر شورای عالی امنیت ملی ملاک عمل خواهد بود».	✓			در پیشنهاد اصلاحی کمیسیون عبارت "توسط شورای عالی امنیت ملی و شورای امنیت کشور" در تبصره ماده (۱۳) مصوبه به عبارت " توسط شورای امنیت کشور یا شورای عالی امنیت ملی " تغییر نموده است به این ترتیب مشخصا هر یک از دو نهاد اعلام نظر کند کفایت می کند و در صورت اختلاف هم در تبصره تعیین تکلیف شده است.	
۲	در ماده (۱۷) عبارت «و حمل و نگهداری» حذف می شود.	✓			در ماده (۱۷) مصوبه در طول دوره توقیف سند مالکیت یا مجوز بهره برداری، حمل یا نگهداری پهباد ممنوع اعلام شده است ولی مشخص نشده تکلیف مرتکب چیست و باید چه اقدامی انجام دهد. لذا حذف عبارت «و حمل و نگهداری» ابهام را مرتفع می نماید.	

گزیده سیاسی / مدیریتی (پیامک منتخب)

مطابق نظر شورای محترم نگهبان در خصوص «[لایحه ساماندهی پرنده‌های هدایت‌پذیر از دور \(پهباد\) غیرنظامی](#)» تبصره ماده (۱۳) و ماده (۱۷) مصوبه مجلس واجد ابهام دانسته شده است. کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی اصلاحاتی را در دو مقرر مذکور بعمل آورده که به نظر می رسد رافع ابهامات باشد.